

Stanisław Smoliński

1916–1994

Zmarły 6 października 1994 roku Profesor Stanisław Smoliński, wielce zasłużony dla Uczelni i Wielkopolski, należał do wyjątkowo skromnych i życzliwych ludzi pracowników Uczelni. Tak zachowali go w pamięci wszyscy, którzy go znali – współpracownicy, absolwenci i studenci.

Urodził się 21 kwietnia 1916 roku w Krakowie. Studia wyższe podjął w Wyższej Szkole Handlowej w Poznaniu. Wybuch wojny uniemożliwił mu przystąpienie do egzaminów dyplomowych. W grudniu 1939 roku został wysiedlony do Radomska, skąd przeniósł się do Krakowa. Doświadczył tam więzienia i przymusowej pracy jako robotnik budowlany. W ostatnich latach wojny pracował jako urzędnik w Miejskim Urzędzie Statystycznym w Krakowie. Bezpośrednio po wojnie pracował krótko jako kierownik referatu statystycznego w Biurze Studiów Osadniczo-Przesiedleńczych Ministerstwa Ziem Odzyskanych. Rozpoczęte przed wojną studia ukończył w Poznaniu. Stopień doktora nauk ekonomicznych uzyskał w roku 1949 na Uniwersytecie Poznańskim. Jego promotorem był prof. Marcin Nadobnik.

Począwszy od 1 września 1947 roku, aż do ostatnich dni Profesor pracował w naszej Uczelni, przechodząc kolejno wszystkie szczeble kariery naukowej: od asystenta do profesora zwyczajnego. Przez pierwsze 10 lat Profesor pracował w Katedrze Statystyki, a następnie zorganizował Katedrę Ekonomiki Przemysłu, którą kierował w latach 1958–1969. Od roku 1958 ekonomika przemysłu stała się jego podstawową specjalnością naukową. Od roku 1969 aż do przejścia na emeryturę w roku 1981 Profesor był dyrektorem Instytutu Ekonomiki Produkcji i kierownikiem Zakładu Ekonomiki Przemysłu w tym Instytucie. Przejście Profesora na emeryturę było wyłącznie formalne, nadal bowiem bywał w Uczelni codziennie. Uczestniczył w pełnym zakresie w pracach Katedry, Wydziału i Uczelni.

Zasługi Profesora Stanisława Smolińskiego dla Uczelni są ogromne w wielu dziedzinach. Przez kilkanaście lat pełnił ważne funkcje organizacyjne. W sezonie 1951/1952 był dziekanem Wydziału Handlowego, a w okresie 1958/1959–1959/1960 prodziekanem Wydziału Ogólno-Ekonomicznego. Prorektorem był w latach 1952/1953–1955/1956 oraz w latach 1962/1963–1964/1965. W latach 1965/1966–1968/1969,

w okresie trudnym dla nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce, był rektorem Uczelni. W tym właśnie czasie Uczelnia gruntowała swoją pozycję naukową oraz przywiązała szczególną wagę do jakości kształcenia.

Działalność organizacyjna Profesora nie ograniczała się do Uczelni. Przez około 10 lat był aktywnym przewodniczącym Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego w zakresie ekonomiki produkcji w Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Był także niezwykle zasłużonym dla rozwoju Wielkopolski i Ziem Zachodnich działaczem społeczno-gospodarczym.

Charakterystyczną cechą Profesora było przykładanie szczególnej wagi do pracy naukowo-badawczej. Znajdowało to wyraz zarówno w jego własnej pracy uwieńczonej licznymi publikacjami, jak i w kształceniu kadry naukowej. W jego pracy naukowo-badawczej można wyróżnić dwa nurty wynikające zarówno z zainteresowań Profesora, jak i powiązań z pracą zawodową. Nurt pierwszy stanowiły badania i publikacje z zakresu metodycznych aspektów statystyki. Nurt ten wiązał się z jego początkowym zatrudnieniem w Miejskim Urzędzie Statystycznym w Krakowie, a od roku 1947 pracą w Katedrze Statystyki, gdzie pracował przez 10 lat, zajmując się statystyką ekonomiczną. Liczne artykuły (ponad 20), opublikowane w tym czasie, koncentrowały się głównie na problematyce cen, płac i budżetów rodzinnych.

Wraz z przejściem do Katedry Ekonomiki Przemysłu, którą sam zorganizował, w jego pracy ujawnił się drugi nurt badawczy, oscylujący wokół problematyki przemysłu. Początkowo Profesor skoncentrował się na badaniach stanu przemysłu na Ziemiach Zachodnich, a następnie na terenie Wielkopolski i w dalszej kolejności – całego kraju na poszczególnych etapach jego rozwoju. W badaniach tych szeroko wykorzystywał dojrzały warsztat statystyczny, co podnosiło rangę tych publikacji. Do najważniejszych z nich należą prace monograficzne, których był autorem lub współautorem. Prace te traktowały o przemianach społeczno-gospodarczych, a głównie przemysłu na Ziemiach Zachodnich w różnych przekrojach czasowych. Ukazywały się one najczęściej jako tomy studiów Instytutu Zachodniego i naszej Uczelni. W latach 60. i 70. przedmiotem prac badawczych Profesora stały się przemiany strukturalne i stan przemysłu w Poznaniu, województwie poznańskim i Wielkopolsce. Wyniki tych prac stanowiły części składowe dużych opracowań monograficznych, poświęconych tym obszarom, wydawanych przez PWN.

Profesor coraz bardziej rozszerzał zakres swoich badań, obejmując nimi całokształt problematyki przemysłowej, a w szczególności gospodarke, środki pracy, problematykę specjalizacji, postępu technicznego, zatrudnienia i płac. W tym zakresie współpracował z ośrodkami naukowymi Paryża, Dijon i Halle, dzieląc się swym doświadczeniem i zdobywając materiały do dalszych prac. Współpracował także z praktyką gospodarczą, wykonując na jej rzecz wiele prac badawczych i kierując takimi pracami.

Dorobek publikacyjny Profesora wynosi około 100 pozycji bibliograficznych, z czego większość stanowią prace oryginalne i monograficzne. Dodać do nich należy udział w opracowaniu i recenzowaniu kilkudziesięciu tematów węzłowych oraz innych prac naukowo-badawczych. Wielkim osiągnięciem Profesora, wspomaganego przez przedstawicieli tej samej dyscypliny wiedzy, było stworzenie ekonomiki przemysłu jako nowej dyscypliny nauki. Godzi się podkreślić, że tym samym uniezależniła się ona w dużym stopniu od treści politycznych, tak charakterystycznych dla ówczesnej ekonomii politycznej.

Następną ważną dziedziną pracy Profesora było kształcenie młodej kadry naukowej. Jako jego długoletni Profesor chcę podkreślić charakterystyczny dla niego sposób postępowania. Jeśli tylko mógł, przyjmował wszystkich, którzy chcieli przyjść do jego Katedry. Każdemu też pomagał w awansie naukowym. Z drugiej jednak strony nikomu nie przeszkadzał odejść. Z jego Katedry, a później z Zakładu Ekonomiki Przemysłu wyszli profesorowie, którzy utworzyli na Uczelni nowe instytuty, takie jak Instytut Organizacji i Zarządzania oraz Instytut Ekonomiki Pracy i Polityki Społecznej; nowe zakłady, a mianowicie Zakład Ekonomiki Rolnictwa, Zakład Ekonomiki Budownictwa, oraz nowe katedry: Katedrę Analizy Finansowej i Strategicznej oraz Katedrę Inwestycji i Rynków Kapitałowych.

Osobny nurt pracy Profesora wiązał się z dydaktyką. Był inicjatorem, współautorem i redaktorem podręcznika: *Elementy ekonomiki przemysłu* wydanego w 1979 roku przez PWN i wznowionego w ujęciu zmienionym w roku 1982. Podręcznik ten został wyróżniony nagrodą ministra. Profesor Stanisław Smoliński był także inicjatorem, współautorem i redaktorem przewodników metodycznych dla studiujących ekonomikę przemysłu, materiałów do ćwiczeń z ekonomiki i organizacji przedsiębiorstw przemysłowych oraz wielu wydań skryptów z zakresu ekonomiki przemysłu.

Działalność Profesora była doceniana. Otrzymał wiele nagród ministra za działalność naukową oraz wiele odznaczeń i medali. Był odznaczony Krzyżem Kawalerskim, Oficerskim oraz Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. Był wyróżniony tytułem i Medalem Zasłużonego Nauczyciela oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej. Cenił sobie także Odznakę Honorową Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego. Profesor Stanisław Smoliński był przykładem i symbolem generacji profesorów bez reszty oddanych Uczelni. Całkowicie podporządkował się wymogom pracy na Uczelni. Był człowiekiem wyjątkowej punktualności i wielkiej odpowiedzialności za siebie i powierzony mu zespół ludzi. Współpraca z nim była lekcją i przyjemnością.

Charakterystyczną cechą Profesora Stanisława Smolińskiego była umiejętność współzycia, na którą składały się wielka skromność, kultura osobista, opanowanie, wyrozumiałość i życzliwość wobec ludzi, wyrażająca się w pomocy każdemu, kto się o nią zwrócił. Nie ograniczała się do pracowników Katedry. W czasie jego rektorowa-

nia dotyczyło to wszystkich pracowników Uczelni. Nie było pracownika, któremu by Profesor odmówił swej pomocy. Takim zwierzchnikiem zostaliśmy obdarowani. To, co nam z siebie dał, tkwi w nas i w ten sposób pozostał i pozostaje z nami.

Ewa Bittner